

УДК 38.14:[371.124:796]:378.4(477)(09)

Бермудес Д. В.

ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПІДГОТОВКИ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

У статті висвітлено історико-педагогічний аналіз підготовки учителів фізичної культури у вищих педагогічних закладах України в ХХ – на початку ХХІ століття. На основі вивчення й аналізу навчально-методичної документації вищих педагогічних закладів України, сучасної педагогічної і науково-методичної літератури й інших джерел, нами досліджено витoki підготовки майбутніх учителів фізичної культури, простежено динаміку її становлення і розвитку у педагогічних закладах України, розкрито зміст підготовки вчительських кадрів з фізичної культури. Аналіз історичного досвіду і творче використання надбань минулого є і сьогодні актуальним для пошуків оновлення змісту, форм і методів підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності.

Ключові слова: підготовка учителів фізичної культури, фізичне виховання, педагогічна освіта, спеціально-методична підготовка, навчальні плани.

Постановка проблеми. Орієнтація вищої педагогічної освіти України на досягнення відповідності стандартам Європи вимагає пошуків оновлення змісту, форм і методів підготовки майбутніх учителів. Сучасні умови системи фізичного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах, перехід на модульне вивчення різних видів спорту, згідно нової навчальної програми з фізичної культури для учнів 5–11 класів, розширює можливість фізичного вдосконалення школярів, їх різнобічної фізичної підготовки, дає можливість відбору учнями варіативних модулів. Тому, вчитель фізичної культури сучасної школи повинен мати необхідну професійну підготовку для реалізації цієї програми, а саме варіативної частини, в процесі професійної діяльності. Аналіз історичного досвіду і творче використання надбань минулого є і сьогодні актуальним для пошуків оновлення змісту, форм і методів підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми становлення професійної підготовки вчителів фізичної культури в Україні присвятили свої роботи О. Вацеба, Н. Дем'яненко, Т. Кравчук, О. Півень, Л. Сущенко та інші.

Метою даної статті є історико-педагогічний аналіз підготовки вчителів фізичної культури у вищих педагогічних закладах України в ХХ – на початку ХХІ століття.

Виклад основного матеріалу. Освітні реформи другої половини ХІХ століття були передумовами становлення й розвитку педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих педагогічних закладах України. Визнання педагогічною громадськістю важливої ролі фізичного виховання у формуванні здорової, гармонійно розвиненої особистості та необхідності його уведення до навчально-виховного процесу шкіл, зумовило потребу у кваліфікованих спеціалістах цієї галузі.

На початку ХХ століття (1900 – 1916) в Україні були організовані короткотермінові курси у Київському, Харківському, Одеському навчальних округах. Програма занять включала анатомію, фізіологію, гігієну, педагогіку, методику й історію фізичного виховання, шведську і сокольську гімнастику, легку атлетику та ігри [7, с. 6; 12, с. 118].

Дослідженнями Т. Кравчук встановлено, що науково-методичні аспекти підготовки вчительських кадрів з фізичного виховання того часу розглядалися видатними вітчизняними педагогами, фахівцями з фізвиховання і лікарями В. Горіневським, М. Демковим, П. Лесафтом, С. Миропольським, М. Пироговим, К. Ушинським та іншими. Вони наполягали на введенні гімнастики до навчальних планів шкіл як обов'язкового предмета, намагалися визначити педагогічно доцільні зміст, методи і форми фізичного виховання учнів різних вікових груп та відстоювали необхідність підготовки кваліфікованих учителів фізичного виховання, озброєних глибокими загальнопедагогічними, медико-біологічними й спеціально-методичними знаннями [6].

Після жовтневих подій 1917 року в Україні були скасовані всі раніше створені структури. Особливості соціально-економічно та суспільно-політичного розвитку перехідного періоду (1917 – 1919 рр.) обумовили своєрідність становлення системи підготовки педагогічних кадрів. Перебудову вищої педагогічної освіти цього періоду пов'язували, як зазначає Н. Дем'яненко, «в основному з реконструкцією вчительських інститутів (їх злиття з вищими педагогічними курсами), утворенням нових вищих навчальних закладів, переважно університетського типу та різного типу вчительських курсів» [3, с. 141-150].

У 20-ті роки ХХ століття уведення фізичного виховання як обов'язкового предмета до навчальних планів освітніх закладів збільшило потребу у кваліфікованих учителях цього профілю. З метою

вирішення цієї проблеми радянський уряд запропонував конкретні дії щодо підготовки інструкторів та вчителів фізичної культури, не зважаючи на тяжке соціально-економічне становище країни.

Дослідженнями О. Півень встановлено що Вища рада фізичної культури (ВРФК), яка відповідала за професійну підготовку кадрів, у 1924 р. зобов'язала губернські РФК провести іспит за спеціальною програмою серед інструкторів фізкультури для визначення реальної кількості кадрів у цій сфері освіти. За даними перевірки виявилось, що до 50% з них не відповідали своїм посадам [11, с. 68-70].

Проблема підготовки професійних кадрів з фізичного виховання вирішувалась створенням нових стаціонарних курсів. Упродовж 1925 – 1926 років в Харкові розпочали роботу короткотермінові курси фізкультури та Всеукраїнські однорічні курси підвищення кваліфікації вчительських кадрів фізичного виховання [11, с. 68-70]. Поглибленню змісту педагогічно-методичної підготовки курсистів сприяло введення в школах другого ступеня нових програм з фізичної культури та збільшення терміну навчання на Всеукраїнських курсах до двох років у період з 1927 – 1928 років [6, с. 9; 12, с. 125].

Введення предмету «фізичне виховання» та двох на тиждень обов'язкових занять з фізичної культури у вищих навчальних закладах країни у 1930 році було сигналом для відкриття по всій території Радянської України, а зокрема в Києві, Одесі, Луганську, Артемівську, технікумів фізичної культури, які готували фахівців із середньою освітою [6, с. 9].

О. Ващеба зауважує, що змістовне наповнення навчальних програм різних років мало суттєві відмінності, зумовлені соціально-історичними, військово-політичними, економічними, загальноосвітніми і культурними умовами відповідного часового періоду. Дослідницею встановлено, що у програмному забезпеченні 20-30 х років ХХ століття спостерігалась воєнізована спрямованість фізичних вправ та виразне нехтування спортом як засобом фізичного виховання [2, с. 50]. Це зумовило потребу нових навчальних планів, програм, перебудову організацій та змісту підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Спеціалістів вищої кваліфікації, з трирічним терміном навчання, почав готувати відкритий у 1930 році Педагогічний інститут фізичної культури (ПФК) у Харкові [10, с. 2-5]. У 1934 році у Харківському ПФК були відкриті кафедри спортивних ігор, гімнастики, легкої атлетики, фехтування та плавання, що значно покращило спортивно-педагогічну підготовку майбутніх вчителів. Так, на спортивні дисципліни відводилась така кількість годин: на гімнастику – 500, на легку атлетику – 260, лижний спорт – 220, плавання – 210. Термін навчання у інституті складав чотири роки [12, с. 141].

У 1944 році Державний інститут фізичної культури України був переведений у Київ. В цей період мережа фізкультурних закладів набирає тенденцію поступового зростання, що було зумовлено збільшенням потреби у спеціалістах. На базі Київського державного інституту фізичної культури було створено кілька вищих фізкультурних навчальних закладів України [12, с. 147].

З 1947 в Україні новий підхід до підготовки вчительських кадрів пов'язаний з відкриттям факультетів фізичного виховання при Вінницькому, Кримському, Луганському, Миколаївському, Одеському, Харківському та Черкаському вищих педагогічних закладах. Факультети, на відміну від попередніх закладів фізкультурної освіти, були покликані виконувати нові функції, пов'язані не тільки з наданням учителю необхідної практично-методичної підготовки, а й зі створенням теоретичної бази викладацької діяльності, озброєнням майбутніх спеціалістів новітніми науковими знаннями, передовими педагогічними ідеями, підвищенням їхнього культурно-освітнього рівня [6, с. 10].

У вищих фізкультурних навчальних закладах інфраструктура навчальних підрозділів традиційно включала, як мінімум, два факультети: спортивний (тренерський) і педагогічний. На першому забезпечувалася підготовка з видів спорту для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, шкіл вищої спортивної майстерності, спортклубів. Педагогічний факультет був орієнтований на підготовку викладачів фізичної культури навчальних закладів різного типу (загальноосвітніх шкіл, середніх спеціальних навчальних закладів, вищих навчальних закладів).

У колишньому Радянському Союзі єдиний навчальний план для інститутів фізичної культури, складався із 26 навчальних дисциплін, з яких усі, крім іноземної мови й загальної хімії, визначені як «спеціальні дисципліни», що відбивають специфіку майбутньої діяльності фахівця. За даними А.Г. Шашкіна, при загальному бюджеті навчального часу в 3670 годин на 14 теоретичні дисципліни виділялося 1670 годин, на практичні розділи фізичної підготовки та спорту – близько 2000 годин, у тому числі 310 – дисципліни зі спортивної спеціалізації. В години факультативних занять проводилася робота з підвищення спортивної майстерності із розрахунку по 6 годин на тиждень, усього за 8 семестрів – 700 годин. Основними з практичних дисциплін вважалися: гімнастика, на яку виділялося 360 годин, легка атлетика – 260 годин, лижний спорт – 190 годин, плавання – 160 годин і спортивні ігри – 220 годин. Саме на цих дисциплінах формувалися у студентів головні для професійної діяльності вміння і навички. Як ознайомлювальні курси було організоване навчання ще з 5 дисциплін: фехтування, боксу, боротьби, важкої атлетики й ковзанярського спорту, де на кожен з дисциплін припадало всього від 30 до 70 годин навчального часу. В навчальному плані передбачалося 1224 години лекційних занять, 226 годин – лабораторних (із медико-біологічних дисциплін) і 2220 годин на заняття з практичних дисциплін [14, с. 33]. Заняття з основних практичних дисциплін проводилися в періоди зимових і літніх табірних зборів протягом 9 і 12 тижнів відповідно. В навчальному процесі передбачалася організація і проведення трьох видів практик: педагогічна практика в школі – 7 тижнів; педагогічна практика у вищому навчальному закладі – 6 тижнів; організаційна практика в комітеті й добровільному спортивному товаристві – 2 тижні.

У навчальному плані, який був затверджений 15 січня 1958 року за №1910-7-69, з'явилися нові назви практичних дисциплін – не просто «гімнастика», «плавання», а «гімнастика й методика викладання» тощо. Особливу увагу привертає, на думку А.Г. Шашкіна, ведення нової навчальної дисципліни – «Спеціальна спортивна підготовка з обраного виду спорту» обсягом 290 навчальних годин, що проводилася на 3 і 4 курсах із таких дисциплін: гімнастика, легка атлетика, лижний, ковзанярський, велосипедний спорт, плавання, спортивні ігри, бокс, важка атлетика, фехтування, фігурне катання, альпінізм, гребний спорт і ЛФК [14, с. 34]. Це був період, коли країні були потрібні фахівці різної спортивної спеціалізації для професійної діяльності в школах, добровільних спортивних товариствах й у чисельних виробничих колективах фізичної культури.

Прийняття в 1959 році «Закону про зміцнення школи із життям» зумовило перегляд і перебудову змісту загальнопедагогічної підготовки майбутніх учителів фізвиховання з метою його наближення до потреб школи.

У 60-70 роках ХХ століття зміст освіти у вищих і середніх педагогічних навчальних закладах, де готувалися вчителі фізичного виховання, розширювався у зв'язку із вимогами соціального і науково-технічного прогресу. Навчальні плани й програми були змінені вже на початку 1967 – 1968 навчального року. Їх структура і зміст, як зазначає Л.О. Хомич, «відрізнялася наступністю і послідовністю у вивченнях навчальних дисциплін, чіткішою спеціалізацією і послідовністю підготовки вчителя, високим рівнем професійно-педагогічної спрямованості навчання» [13, с. 66].

Важливим кроком щодо покращення змісту педагогічної підготовки студентів факультетів фізвиховання в ці роки було уведення до навчальних планів вивчення методик спортивно-педагогічних дисциплін, а також збільшення обсягу педагогічної практики з відривом від навчання та уведення нових видів педагогічної практики: безвідривної та практики з виховної роботи в школах-інтернатах [6, с.10].

З 1972 року підготовка фахівців проводилася вже за двома спеціальностями: 1) 1906 – «Фізична культура та спорт» із присвоєнням випускникам кваліфікації «викладач фізичного виховання – тренер із виду спорту»; 2) 2114 – «Фізичне виховання» – із присвоєнням кваліфікації «викладач фізичного виховання» [1, с. 28].

Дослідженнями Т.М. Кравчук виявлено, що у 70 – 80 роки, на відміну від попередніх, педагоги науковці та провідні фахівці з фізвиховання А. Бобкін, М. Віленський, О. Смельць, В. Корецький, О. Петунін, І. Сіропегіна, Б. Шиян та інші визначили принципи й складові професійно-педагогічної підготовки студентів факультетів фізвиховання, вимоги до особистісних якостей майбутніх спеціалістів, розробили професіограму та склали кваліфікаційну характеристику спеціальності «вчитель фізвиховання», уточнили обсяг знань, умінь і навичок, необхідний для здійснення конструктивної, комунікативної, організаційної та дослідницької діяльності майбутніх учителів фізичного виховання. До навчальних планів було уведено нові загальнопедагогічні дисципліни «Вступ до педагогіки», та «Основи педагогічної майстерності». Зміст спеціально-методичної підготовки майбутніх учителів фізвиховання доповнився новими спецсемінарами, зокрема «Теорія і методика фізичного виховання», «Методика проведення позакласної та позашкільної роботи з фізвиховання», «Теорія і методика викладання спортивних дисциплін», «Методика проведення наукових досліджень у галузі фізкультури в спорті» [6, с. 11].

В 70–80 роки ХХ століття викладачами факультетів фізвиховання було розроблено й упроваджено в навчання ряд нових нетрадиційних форм і методів загальнопедагогічної та спеціально-методичної підготовки, спрямованих на підвищення пізнавальної активності, розвиток педагогічного мислення майбутніх учителів фізичного виховання, формування в них творчого підходу до навчально-виховної роботи в школі. Серед нетрадиційних форм і методів викладання педагогічних дисциплін, які систематично використовувалися на факультетах фізичного виховання в ці роки були проблемні лекції та семінари, педагогічні тренінги, ділові й рольові ігри, ситуаційні і пізнавальні завдання, читацькі конференції, екскурсії до кращих шкіл міста, обговорення кінофільмів з педагогічної тематики. До нових педагогічно виправданих форм і методів викладання спеціально-методичних дисциплін, що у 70-80 роки упроваджувалися на факультетах фізичного виховання з метою підвищення професійно-педагогічної майстерності студентів, були педагогічні практикуми, науково-методичні конференції, робота в науково-дослідних лабораторіях, а також розгорнуті бесіди, експрес перевірки самостійного вивчення навчального матеріалу, письмові контрольні роботи, спеціальні фізичні вправи й завдання [6, с. 13].

У 1991 році відбулося проголошення незалежної Української держави. На момент проголошення незалежності вже діяв прийнятий Верховною Радою України Закон «Про освіту», що давав правову основу для побудови національної системи освіти [4]. Згідно з цим наказом освітня сфера України орієнтувалася на всебічний розвиток особистості, яка визначалася найбільшою цінністю суспільства.

В умовах розвитку незалежної Української держави змінилися ідеологічні орієнтири та теоретико-методичні засади, які визначали мету і зміст виховної роботи в фізичному вихованні, ідеї гуманізму просякають в педагогіку і відроджують ідеал гармонійного розвитку особистості в якому фізична культура є основою побудови фундаменту духовності, взаємозв'язку фізичного виховання з іншими видами виховання, в тому числі з естетичним вихованням. Стає все більш очевидним, що фізична освіта – це не тільки знання та вміння школяра бути здоровим, міцним, а й ще бути красивим тілом та духом. Л. Назаренко відмічає: «Совершенные формы человеческого тела, грациозность и изящество движены были и остаются предметом восхищения...» [9, с. 48-49].

У зв'язку з цим достатньо актуальним було оновлення змісту фізичного виховання, орієнтація учбово-виховного процесу на особистість школяра, пошук нових форм, заходів, методів навчання, поєднання фізичних та духовних можливостей школярів.

Тому, важливим кроком щодо покращення змісту педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в ці роки був пошук нового змісту професійної підготовки, уведення до навчальних планів вивчення методик шейпінгу, аеробіки, культуризму.

У кінці 90-х років ХХ століття Н. Мацкевич в своїх дослідженнях з проблеми підготовки спеціалістів в сфері фізичного виховання підіймає питання про щорічне зменшення кількості здорових дітей в Україні, зниження рівня їх працездатності. Дослідниця наголошує, що підготовка спеціалістів в області збереження та зміцнення здоров'я – одна із основних функцій фізкультурних вузів. У зв'язку з цим випускники цих вищих навчальних закладів повинні володіти інформацією щодо проблем індивідуального здоров'я людини [8, с. 51-55].

На думку Л. Сущенко, тривалий час спеціалізовані вищі навчальні заклади України були зорієнтовані переважно, на підготовку висококваліфікованих тренерських кадрів, і тому утворилась своєрідна прогалина в підготовці майбутніх фахівців у сфері фізкультурно-оздоровчої, рекреаційної, туристичної діяльності [12, с. 182].

Вивчення й аналіз М. Зубалієм перших українських навчальних програм з фізичної культури, створених у 90-х роках ХХ – на початку ХХІ століття, свідчать про те, що зміст навчального матеріалу був розрахований на три і більше уроків фізичної культури на тиждень. Це дозволяло учням загальноосвітніх навчальних закладів дотримуватися таких фізичних навантажень, які відповідають біологічній потребі їхнього організму в рухах. Дані вимоги були зафіксовані у статті 12 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» 1993 року, Концепції фізичного виховання в системі освіти України та Цільовій комплексній програмі «Фізичне виховання – здоров'я нації», затвердженій у 1998 році. Проте три уроки фізичної культури не були введені у загальноосвітніх навчальних закладах у ці роки.

Лише з нового 2001–2002 навчального року в усіх загальноосвітніх навчальних закладах І–ІІІ ступенів рекомендувалося вводити уроки фізичної культури з елементами футболу за рахунок варіативної частини навчального плану. Вони впроваджувалися на основі договору між Міністерством освіти і науки України та Федерацією футболу, яка сприяла забезпеченню загальноосвітніх шкіл футбольними майданчиками, м'ячами та проводила курсову підготовку вчителів фізичної культури в інститутах післядипломної педагогічної освіти [5, с. 115-118].

Однією з найбільш значущих тенденцій розвитку вищої педагогічної освіти України того часу є, безумовно, її гуманізація, яка передбачала докорінний перегляд мети, завдань, змісту й методики професійної підготовки фахівців фізичного виховання. Ця тенденція одна із важливих передумов переходу протягом 90-х років ХХ століття вищих фізкультурних навчальних закладів на багатоступеневу підготовку майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

У сучасний період вища фізкультурна освіта має різні рівні: перший, другий і третій [12, с. 193].

На першому рівні вищої фізкультурної освіти акцент робиться на: фундаментальну, загальнонаукову освіту класичного типу; ознайомлення з усіма основними напрямками знань про людину; обов'язкову науково-дослідну роботу; обов'язкову практичну діяльність. Після завершення навчання на цьому рівні студент може продовжувати навчання чи отримати за бажанням диплом про вищу освіту.

На другому рівні вищої фізкультурної освіти акцент робиться на поглиблену загальноосвітню освіту, фундаментальні та професійно-орієнтовані знання й вміння для вирішення типових професійних завдань. Після складання державних іспитів і захисту кваліфікаційної роботи студентам, наприклад, спеціальності «Фізичне виховання» присвоюється кваліфікація «Бакалавр фізичного виховання і спорту».

На третьому рівні вищої фізкультурної освіти здійснюється розподіл студентів вищих навчальних закладів на тих, хто бажає одержати кваліфікацію «Спеціаліст фізичного виховання та спорту», і тих, хто бажає одержати кваліфікацію «Магістр фізичного виховання та спорту». Акцент у вищій фізкультурній освіті майбутніх спеціалістів фізичного виховання та спорту робиться на професійну освіту, набуття початкового професійного досвіду. Акцент у вищій фізкультурній освіті майбутніх магістрів фізичного виховання та спорту робиться на підготовку студентів до наукової та викладацької діяльності у вищих фізкультурних навчальних закладах.

Погоджуємося з думкою Л. Сущенко, що головним завданням вищого навчального закладу, який готує майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту, стає формування суб'єкта професійної діяльності, здатного підвищити свій фізичний потенціал, засвоїти знання з організації власної фізичної активності та суспільної фізкультурної практики. Кардинальне змінення ринку праці, а відповідно і освітнього ринку, передбачає диверсифікацію освітніх програм, гнучкість і мобільність у виконанні соціальних запитів держави в кожному конкретному регіоні.

Висновки. На основі вивчення й аналізу навчально-методичної документації вищих педагогічних закладів України, сучасної педагогічної і науково-методичної літератури й інших джерел, нами досліджено витоки підготовки майбутніх учителів фізичної культури, простежено динаміку її становлення і розвитку у педагогічних закладах України, розкрито зміст підготовки вчительських кадрів з фізичної культури. Цілком очевидно, що окремі надбання досвіду з організації підготовки вчителів фізичної культури у вищих педагогічних закладах України в ХХ – на початку ХХІ століття доцільно використовувати для пошуків оновлення змісту, форм і методів підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності.

Використані джерела

1. Барабанов А.Г. Высшее физкультурное образование : Проблемы и решения / А.Г. Барабанов. – М. : Фон, 1995. – 186 с.
2. Вацеба О. Історико-порівняльна характеристика навчальних програм з фізичного виховання студентської молоді / О. Вацеба // Молода спортивна наука України : зб. наукових праць. – 2004. – Вип. 8. Том 4. – С. 49 – 52.
3. Дем'яненко Н.М. Загальнопедагогічна підготовка вчителя у вищих закладах освіти України в XIX – на початку XX століття / Н.М. Дем'яненко // Педагогіка і психологія. – 1998. – №4. – С.141 – 150.
4. Закон України «Про освіту» [Електр. ресурс]. – Режим доступу: /zakon3.rada.gov.ua/lavs/show/1060-12.
5. Зубалій М. Розвиток змісту навчального матеріалу з фізичної культури / М. Зубалій // Нова педагогічна думка. – 2013. – №4 (76). – С. 115 – 118.
6. Кравчук Т.М. Педагогічна підготовка майбутніх учителів фізичного виховання у вищих педагогічних навчальних закладах України (20 – 80 рр. XX ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Тетяна Миколаївна Кравчук. – Харків, 2004. – 20 с.
7. Кравчук Т.М. Становлення професійно-педагогічної підготовки вчительських кадрів з фізичної культури на Харківщині / Т. М. Кравчук // Теорія та практика фізичного виховання. – 2005. – №3. – С. 6-9.
8. Мацкевич Н. Фізичне виховання шкільної України. Аналітичний звіт про засідання круглого столу // Н. Мацкевич Фізичне виховання в школі. – 1999. – №1. – С.51-55.
9. Назаренко Л.Д. Красота как необходимый компонент формирования личности / Л.Д. Назаренко // Физическая культура в школе : воспитание, образование, тренировка. – 2000. – №1. – С. 48 – 49.
10. Національному університету фізичного виховання і спорту України – 75 років // Теорія і методика фізичного виховання. – Харків : ОВС, 2005. – №3. – С. 2 – 5.
11. Півень О. Підготовка педагогічних кадрів з фізичного виховання в Україні (20 – 30 роки XX ст.) / О Півень // Рідна школа. – 2003. – С. 68 – 70.
12. Сушенко Л.П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект) : монографія / Л.П. Сушенко. – Запоріжжя : ЗДУ, 2003. – 442 с.
13. Хомич Л.О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів. / Л.О. Хомич. – К. : «Магістр-S», 1998. – 200 с.
14. Шашкин Г.А. Организационно-педагогические аспекты подготовки специалистов вузами физической культуры Российской Федерации в условиях реформы высшего образования : дис. д-ра пед. наук : 13.00.04. / Г.А. Шашкин. – СПб., 1998. – 300 с.

Bermudes D.

HISTORICAL AND PEDAGOGICAL ANALYSIS OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS' TRAINING IN INSTITUTIONS OF HIGHER PEDAGOGIC EDUCATION OF UKRAINE

European standards orientation of higher pedagogic education of Ukraine requires research on updates of content, forms and methods of training future teachers. Current conditions of physical education in comprehensive schools, the conversion to modular study different sports, according to a new curriculum on physical training for pupils of 5-11 classes extends the possibility of pupils' physical perfection, their versatile physical training, allows pupils to select variant modules. Therefore, a physical education teacher of the modern school should have the necessary professional training to implement this program, namely the variable part in the process of professional activity. Today analysis of historical experience and creative use of achievements of the past is important to research on updates of content, forms and methods of physical education teachers' training for the professional activity. Based on the study and analysis of education-methodological documents of Ukrainian institutions of higher pedagogic education, modern pedagogic and scientific-methodological literature and other sources, we investigated the origins of physical education teachers' training, monitored the dynamics of its formation and development in Ukrainian institutions of higher pedagogic education, showed the content of physical education teachers' training. We agree with the opinion of L. Sushchenko that the main task of the university, which trains future specialists in physical education and sport, is forming the subject of professional activity that can increase their physical capabilities, assimilate knowledge concerning to one's own and social physical activity. A fundamental change of the labor market, and therefore the educational market, means diversification of education programs, flexibility and mobility of fulfillment of state social needs in each region. It is obviously that some achievements of experience in organization of physical education teachers' training in institutions of higher pedagogic education of Ukraine in the XX and at the beginning of XXI century should be used for research on updates of content, forms and methods of future teachers' training for the professional activity.

Key words: physical education teachers' training, physical education, pedagogic education, special methodological training, pedagogic institutions, curriculums.

Стаття надійшла до редакції 13.03.2017 р.